

Облікова політика в контексті професійної етики бухгалтера

Для сучасного етапу економічного розвитку етичний аспект діяльності будь-якого відповідального бізнесу є суттєво важливим. У епоху постіндустріальних економік, коли матеріальні цінності відходять на другий план, вагомішою стає нематеріальна сфера, до якої входить ділова репутація, інтелектуальна власність, соціальна відповідальність, прозорість фінансової звітності. Відповідно, достатню прозорість показників фінансової звітності здатний забезпечити лише високий професійний рівень бухгалтера та належно організований бухгалтерський облік. Саме на суб'єкта формування облікової політики покладено функції належної організації бухгалтерського обліку на підприємстві та визначення кола відповідальних осіб за його ведення та складання звітності. Тому включення до облікової політики етичної складової, а саме етичних принципів, політик та процедур, є важливим етапом у її формуванні в сучасних умовах розвитку економічних відносин.

Відомо, що кожен професійний бухгалтер повинен діяти не в інтересах свого роботодавця, замовника або керівника, а служити суспільним інтересам. Фундаментальні принципи професійної етики бухгалтерів вимагають від представників своєї професії бути чесними, об'єктивними, мати належну професійну компетентність та ретельність, зберігати конфіденційність, та дотримуватися принципів професійної поведінки. Усі ці вимоги накладають на бухгалтера додаткову відповідальність, а відповідно, на нашу думку, повинні бути враховані під час формування облікової політики підприємства.

Згідно українського законодавства, а саме НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» обліковою політикою є сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Тобто облікова політика охоплює абсолютно весь процес – від самого початку створення бухгалтерського відділу на підприємстві, або призначення відповідального за ведення обліку до складання фінансової звітності, тобто, власне, кінцевого відображення результатів діяльності підприємства за певний період. Тому, на нашу думку, включення до документа з облікової політики розділу з етичними вимогами для бухгалтера, який займатиметься веденням обліку, складанням та поданням фінансової звітності, є досить важливим.

На глобальному рівні незалежним органом Радою з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (IESBA (PMSEB)) розроблено «Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів», прийнятий в світовій практиці. Кодекс визначає основоположні принципи етики для професійних бухгалтерів, що відображають визнання професією своєї відповідальності за захист суспільних інтересів. Кодекс має рекомендаційний характер та передбачає застосування професійного судження, надає концептуальну основу для застосування професійними бухгалтерами, щоб ідентифікувати, оцінювати та зменшувати загрози дотриманню фундаментальних принципів етики. Кодекс встановлює вимоги та містить матеріали для застосування на різні теми, щоб допомогти бухгалтерам застосовувати концептуальну основу до цих тем. Оскільки у своїй професійній діяльності у правовому полі своєї країни та на конкретному підприємстві бухгалтер може не стикатися з усіма питаннями, які описано в Кодексі, доцільно буде проаналізувати сферу діяльності підприємства, можливі ризики та загрози щодо дотримання основоположних принципів етики, та описати в обліковій політиці усі необхідні процедури щодо ідентифікації, оцінювання та реагування на відповідні загрози, які виникають в процесі діяльності професійного бухгалтера у конкретній країні та на конкретному підприємстві.

Отже, пропонуємо в розділі внутрішнього документа з облікової політики, який охоплюватиме організацію обліку, що в свою чергу передбачає визначення структури бухгалтерії, централізовану та децентралізовану системи оброблення даних, розроблення робочих інструкцій для працівників бухгалтерії, графіків документообігу, внутрішніх стандартів, комунікаційні зв'язки бухгалтерії з іншими відділами та службами передбачити підпункт, який охоплюватиме етичну складову професійної діяльності представників бухгалтерської служби підприємства. В ньому потрібно надати детальний опис загроз та ризиків, з якими зможуть стикатися представники бухгалтерського відділу підприємства у процесі виконання своїх професійних обов'язків, а також надати детальний перелік політик та процедур щодо ідентифікації та оцінювання цих загроз та ризиків, способів реагування на них, вичерпний перелік конкретних застережних заходів, застосувавши які професійний бухгалтер в бізнесі, звів би до мінімуму або прибрав би загрози щодо недотримання фундаментальних принципів професійної етики.

Крім того, на нашу думку, в обліковій політиці потрібно передбачити й відповідальність на рівні конкретного підприємства за порушення бухгалтером етичних принципів, прописаних у обліковій політиці. Такі заходи допоможуть на рівні кожного конкретного підприємства забезпечити такий рівень дотримання етичних норм та принципів, який у майбутньому забезпечить достатню прозорість фінансової звітності та дотримання законодавства.